

HACCIN SOSYAL VE SİYASİ YÖNÜ

<"xml encoding="UTF-8?">

HACCIN SOSYAL VE SİYASİ YÖNÜ

Vehhabilik görüşü " markisizim" gibi hedef açısından, İslam mekkesine okuluna tam zıt olmasına rağmen, olay ve tesadüflerle karşı karlıya geldiğinde gelişmeye yüz tutmuş zaman akımı içerisinde de Müslümanlar için yeni hat ve çizelgeler çizmiştir.

İran da İslam inkılabının başarıya ulaşması, sistemin siyasi önderleri arasında fevkalade korku yaratmıştır. Bazı çevreler inkılabın başka bölgelere sıçramasından telaşlanmış ve halklarının uyanması düşüncesi, onları büyük derecede tedirgin etmiştir.

Hac mevsimi döneminde, inkılabın sorumluluk hükmü gereği İran'ın aziz ve şerefli milleti ayaklanarak gösteri düzenleyip, dünya Müslümanlarını evrensel Amerikan emperyalizminin uluslar arası Komünizmin ve Siyonizmin Karşısında vahdete davet ettiklerinde, Suudi siyasetçileri hac günlerinde yapılmasını haram ve yasak kılmak için, sistemin din adamlarına el atmış, bu işleri haram kılmaları için düşünüp çareler aramalarını emretmiştir.

Suud müftisi "Abdül aziz b. Baz", Haccın ibadi bir amel olduğunu

Ve diğer kanunlarla karıştırılmaması gereğini ifade ederek, tüm gösterileri haram ilan etmiştir. Sonuçta da eli coplu ve silahlı polisler, sözde "ayaklanmayı bastırma" adı altında Allah'ın evinin ziyaretçilerinin ve Onun aziz misafirlerinin canına düşmüştür, sövme ve kötü sözlerle halkı onların aleyhine kışkırtmakla dövme ve yaralamalar ile Allah'ın evini ziyarete gelenleri karşılamışlardır. Bu hadise her yıl gerçekleşmektedir.

Kitabın bu bölüm, Suudi müftüsünün fetvasının cevabını vermek için y azılmış, ayet, hadis ve Müslümanların yaşantıları açısından, o büyük farz amelin (Haccın) içtimai ve siyasi boyutları açıklanmıştır. Şimdi sözüme başlıyoruz:

Hac farizesinin teşri oluşundan gaye, insanları Allah'ın karşısında botun eğmeğe (huzu) davettir.

Hac amellerine dikkat edildiğinde bu husus bütün berraklığıyla ortaya çıkmaktadır.

Haccın ilk amelinden en son ameline kadar bitin menasiki düşünüldüğünde, gayenin hakka tapmak ve Ondan gayrisini terk etmek olduğu, ayrıca açıklamaya gerek bırakmayacak kadar net bir şekilde anlaşılmaktadır. Özellikle de bu ameller, müstehap dualarla ve onun etrafında yapılan zikirler ile karıştırıldığında, o amellerin tümünden şöyle sonuçlar alınmış olur:

Hac: Mümkün suretlerde, en iyi ve en güzel şekilde Hakka tapmak ve ona ibadet etmektir.

Hac: Azamet sahibi Allah'a en iyi şekilde huzu etmektir.(boyun eğmektir).

Hac: Kulluğu izhar edebilecek tüm unsurların kendisinde var olduğu bir ibadettir. Onda, kulluk ve huzu, takva ve şehvi duygulardan arınma ve dünyadan kopma gibi tüm durumlar göze çarpmaktadır.

Allah'ın evini ziyarete gidenler, iki bez parçası örtmekle, maddi gösterişlerden kendilerini arındırdıklarını izhar edip, evlat, aile, vatan gibi her çeşit dünyevi bağlarını unutmakta yalnızca Rableriyle baş başa kaldıklarını düşünmektedirler. Ve yine O evi ziyarete gelenlerin zihinlerini meşgul eden tek şey, Allah'ın çağrısına "Lebbeyk"demekten başka bir şey değildir.

Hac farizesinin amellerine, bu amellerin yapılması gereken yerlere ve ziyaretçilerin vakfe'ye durmaları gereken vakfe yerlerine dikkat edildiğinde, bu konu bütünüyle aydınlığa kavuşup anlaşılmaktadır. Bu bakımdan Haccı en büyük dini feraiz ve ibadi amel olarak kabul etmek gerekir.

Fakat bunun yanında diğer bir konu daha vardır. O da şudur: Bu ibadi amelin, ibadet ameli olmasıyla beraber, acaba içtimai ve siyasi boyutları da var mıdır? Yoksa aynen gece namazı gibi İslami meselelerle irtibatı

- "İnsanlar içinde haccı duyur: Gerek yaya gerekse uzak yollardan (derin vadilerden) gelen yorgun düşmüş develer üstünde sana gelsinler."

-(Bu hayat verici bernalerde) kendileri için bir takım yararları şahit olsunlar ve kendilerine rızık olarak verdiği (kurbanlık) hayvanlar üzerinde belli günlerde Allah'ın adını ansınlar. Artık bunlardan yiye ve zorluk çeken yoksulu da doyurun.

- "Sonra kirlerini gidersinler, adaklarını yerine getirsinler, Beyti Atik'i tavaf etsinler."

- "İşte böyle(dir haccın hükümleri): Kim Allah dininin nişanelerini yüceltirse Rabbinin katında

kendisi için hayırlıdır. Size (haklarında yasaklar) okunanlar dışındaki hayvanlar helal kılındı.

Öyleyse iğrenç bir pislik olan putlardan kaçının, yalan söz söylemekten de kaçının."

-Allah'ı birleyenler olarak, Ona (hiçbir) ortak koşmaksızın, kim Allah'a ortak koşarsa, sanki o gökten düşmüş de onu bir kuş kapıvermiş veya rüzgar onu ıssız bir yere sürükleyip atmış gibidir.

- "İşte böyle: Kim Allah'ın şiarlarını yüceltirse, şüphesiz bu, kalplerin takvasındandır."

- "Onlarda (kurban hayvanlarında) sizin için adı konulmuş bir süreye kadar (kesilecekleri günlere kadar) yararlar vardır. Sonra onların (kesilecek) yerleri Beyti Atiktir. (umre-i Müfrede niçin ihrama girildiğinde).

Siz bu ayetler içerisinde yalnızca ikinci ayeti dikkate alıp Arapça metin (kendileri için bir takım yararlar şahit olsunlar) cümlesi içerisinde yeterli dikkat sarf ettiğinizde, şu hususlar aydınlığa kavuşmuş olacaktır:

İLK OLARAK: "Allah evini ziyarete gelenlerin şahit olacakları bir takım olaylardan" maksat nedir? Bu cümlelerin Arapça metin (Allah'ın adını ansınlar) cümlesinden önce gelmesi bir çeşit haccın iki boyutlu olduğunu ifade etmektedir. İbadet boyutu, sosyal boyutu. İbadet boyutu Allah'ı zikretmek ve anmakta vücut buluyor. Sosyal boyutu da, bir takım yararları müşahade etmek hususunda kendini gösteriyor.

İKİNCİSİ: Bu ayette (Haccın) içtimai ve siyasi boyutunu açıklayan Arapça metin (yararlar) meselesi, Haccın ibadet gününü vurgulayan Arapça metin (Allah'ı anmak) konusundan önde gelmiştir.

ÜÇÜNCÜSÜ: Kur-an, "manevi yararlar" kelimesini her türlü sosyal, siyasi ve iktisadi menfaatleri kapsaması için mutlak ve herhangi bir kaydı olmaksızın zikretmiştir. Bizim bu cümleyi hususi bir yarara tatbik etmeğe hakkımız yoktur.

Hangi halde olursa olsun (yani ister onun iktisadi menfaatleri kapsadığını söyleyelim isterse de daha genel anlamda tutarak içtimai ve siyasi menfaatleri kapsadığını düşünelim) bu cümleden sonra gelen Arapça metin (Allah'ın adını ansınlar) cümlelerin karinesiyle, Haccın ibadet oluşu dışında yararlanılması gereken diğer yönlerinin de var olduğunu onun Müslümanların yaşayışlarıyla irtibatı bulunmayan kupkuru bir ibadet olarak düşünmemek gerektiği fikrini kabul

etmek durumunda kalırız.

"Ezher Üniversitesinin eski reislerinden olan Şeyh Mahmut Şaltut'un sözünü buraya getirip, onun bu cümleyi nasıl tefsir ettiğini öğrenmemiz iyi olur kanaatindeyim.

Şeyh Şaltut şöyle diyor:

- "Elde edilmesine ve olunmasına Haccın vesile ve ilk hac felsefesi suretinde ortaya konduğu "menfaat" konusunun hiçbir zaman bir çeşide veya bir hususiyete mal edilmeyecek daha geniş ve kapsamlı bir anlamı bulunmaktadır. Ancak söz konusu cümle, sahip bulunduğu geniş kapsamı nedeniyle, toplumsal ve ferdi menfaatlerin tümünü içine almıştır. Şayet nefsi arın-

dırmak ve Allah'a yaklaşmak menfaat ise kültür ve ilmin yayılması hakkında meşveret etmek de menfaattir. Eğer o ikisi menfaat sayılırsa, Müslümanları, İslamın genişletilmesinde tümünün gücünü bir araya toplamalarına ve güç birliği oluşturmalarına davet etmek de menfaat sayılır.

Ve diğerleri...

Bu açıdan bakıldığında, söz konusu menfaatler, zamana ve Müslümanların içinde bulundukları ortama göre her dönemde farklı olmaktadır.

"Ezher"in eski şeyhi diğer bir yerde de şöyle söylüyor:

Haccın İslamdaki özel konumunu ve onda toplum ve fert için dikkate alınan hedeflere dikkat edilirse, ilim ve düşünce sahibi kimselerin, bilimsel ve kültürel şahsiyetlerin, idari ve siyasi sorumluların, iktisatçı ve ekonomistlerin din ve şariat muallimlerinin ve savaş adamlarının hacca özel bir dikkat sarf etmeleri uygun olur. (Ve bu topluluklar, ondan kendileri için bir takım yararlar sağlarlar.)

Yine fikir, düşünce, görüş, içtihat, iman ve yüksek hedefi toplumun her kesiminden kimselerin, bu ilahi hareme (eve) koşup gelmeleri yerinde bir iş olur. O kesim insanlar orada bir araya toplandıklarında Mekke'nin, kendi rahmet kanatlarını onların üzerlerine açmış olduğunu görecektir ve tevhit kelimesinin omları nasıl Allah evinin etrafında topladığını müşahade edeceklerdir.

Sonuçta da birbirleriyle tanışıp, meşveret de bulunacak ve birbirine yardım etme teşebbüsüne geçeceklerdir. Böyle bir durumdan sonra, hepsi ümmet-i vahit (tek ümmet) suretinde gönülleri bir, şuur ve düşünceleri aynı olarak memleketlerine döneceklerdir.

Kur-an'ın hacla ilgili hüküm ve menfaatlerini açıkladığı ayetlerin bitiminden sonra sözü cihat etmek ve İslam haklarını difa da bulunmak hususuyla tamamlaması dikkate değer şeylerden

birisidir. Nitekim şöyle buyuruyor:Arapça metin

- "Hiç yok ki Allah, (müşriklerin saldırı ve sinsi tuzaklarını) iman edenlerden uzaklaştırmaktadır.

Gerçekten Allah, hain ve nankör olan kimseyi sevmez."

- "Kendilerine zulmedilmesi dolayısıyla, onlara karşı savaş açılana (müminlerle savaşma) izni verildi. Şüphesiz Allah, onlara yardım etmeye güç yetirendir:"

- "Onlara, yalnızca:"Rabbimiz Allah'tır" demelerinden dolayı, haksız yere yurtlarından sürülüp çıkarıldılar. Eğer Allah'ın, insanların bir kısmıyla bir kısmını defetmesi (yenilgiye uğratması) olmasaydı, manastırlar, kiliseler, havralar ve içinde Allah'ın isminin çokça anıldığı mescitler, muhakkak yıkılır giderdi. Allah kendi (dini) ne yardım edenlere kesin olarak yardım eder.

Şüphesiz Allah, güçlü olandır, aziz olandır."

- "Onlar ki, yer yüzünde kendilerini yerleşik kılıp iktidar sahibi kılsak, dosdoğru namaz kılarlar, zekat verirler, ma'rufu emrederler, münkerden sakındırırlar. Bütün işlerin sonu Allah'a aittir.

Hac ayetlerinden sonra difa ve cihat ayetlerini getirmesi, başka bir deyişle:Hac ile cihat ayetlerini birlikte zikretmesi, sebepsiz ve tesadüfî midir? Kur-an uygunluğu bulunmayan ayetleri bir araya getirmekten ve onlar -arasında bağlantılara riayet etmemekten münezzehtir.

Bu iki kısım ayetleri arasında var olması gereken irtibat ve akış birliği bizlere hac ile cihat arasında, fikri kongre ile, difa ve amel alanı arasında özel bir irtibat varlığından söz etmektedir.

O da şudur:

Hac bölgesi, kibir ve müstekbirliğin beynini dağıtmak, sömürü ve sömürgeliği dize çökertmek için, Müslümanların ruhi ve fikri liderleri kanalıyla, orada bulundukları müddet içerisinde, ruhen ve fikren kendilerini takviye edecekleri en uygun stratejiye sahip bulunan mıntıkalarından biri olmasıdır.

Evet, her bölge temsilcilerinin orada bir araya geldikleri bu ilahi azim kongre Müslüman bölge müttefiklerinin bir araya gelip, kendi mıntikalarının siyasi ve difai meselelerini konu edip, düşman mukabilinde tek saf bağlayıp, düşmanlarına unutamayacakları dersi verebilmeleri için en iyi bir fırsattır.

Elbette bu görev sadece hac zamanına ve mekanına münhasır bir görev değildir. Ancak Müslümanlar her türlü zaman ve mekan sınırını kaldırıp, düşmanlarıyla her halükarda savaşmalıdırlar.

Ayette sözü geçen "menfaat" konusunu, genel anlamda tefsir eden sadece şeyh Şaltut olmamıştır. Ancak Ehl-i Sünnetin eski tefsirlerinden olan "Taberi"de, onunla ilgili birkaç sözü naklettikten sonra, en uygun tefsirin, "Allah'ın o ayetten, genel anlamı bir menfaati kastettiğini kabullenmemiz gerektiğini" söylemiştir. Kastedilen genel anlam da şudur: Müslümanlar, hac mevsiminin gerektirdiği şekilde menfaatlerini elde etmelidirler. Başka bir deyişle: Dünyevi ve uhrevi her türlü menfaatlerini tahsil etmelidirler. Ne hadisler ve ne de akıl hükmü, hiç bir zaman bu cümlelerin, açıkladığı üzere genel kapsamlı olan anlamını, hususi bir manaya tahsil kılmış değildir.

2)-KABE YAŞANTININ KAİM OLDUĞU YERDİR.

Kua-an'ı Kerim Kabe'ye Beyt-ül Haram-ı Arapça metin (kıyamın linnas) cümlesiyle vasıflandırmış ve şöyle buyurmuştur: Arapça metin -"Allah, Beyt-i Haram (olan) Kabe'yi, insanlar(ın yaşantıları) için kıyam evi kıldı: Haram ayı, kurbanı ve boynundaki gerdanlıkları da. Bu, Allah'ın göklerde ve yerde, ne varsa tümünü bildiğini ve Allah'ın gerçekten her şeyi bilen olduğunu sizin bilmeniz içindir."

"Kıyam" bu ayette geldiği gibi, diğer bir ayette de gelmiştir:Arapça metin -"Allah'ın sizin için (kendileriyle hayatınızı) kaim (geçiminizi sağlamaya destekleyici bir araç) kıldığı mallarınızı düşük akıllılara vermeyin."

Burada "kıyam" kıyam anlamındadır.(Yani bir şeyin diğer bir şey vasıtasıyla ayakta durması çev.) Gerçekte "imad"(dayanak) ve "sinad"(güç) kelimeleriyle aynı anlamdadır. Ayetin anlamı şudur:"Hac mevsimi, Kabe ziyareti ve Allah evinin kenarında hazır bulunmak, İslam toplumunun dünyevi ve uhrevi yaşantısının kıyamıdır. (Yani o yaşantıları kaim eden amellerdir çev.)

Hac mevsimindeki toplantı, Müslümanların manevi hayatını temin ettiği gibi, bizim toplumsal ve ferdi hayatımıza da müdahale eden her türlü unsurları da yine temin eden bir ayettir. Ayetin anlamına dikkat etmek, bizi daha geniş kapsamlı bir anlama sevk ediyor. Oda

şudur:"Müslümanları ilgilendiren tüm menfaat unsurları,

onların sığınakları sayılacak ve yaşantılarını kaim kılacak tüm şeyler, bu hac mevsiminde temin edilir." Böylesine geniş kapsamlı bir anlam var iken, bizim onu sade ve sadece tapmak ve ziyaret etmekle ilgili menfaat unsurlarıyla bağdaştırmamızın acaba yeri var mıdır?

Müslümanlara sömürü ve sömürgeciliğin karşısında vahdet oluşturmayı,sonra da karşı çıkıp dayanmayı ve daha sonra da düşmanın karşısında tek cephe oluşturmak için onları tek safha yerleştirmeyi öğreten bu siyasi amelden daha yüce bir menfaat unsuru olabilir mi?

Kur-an, düşük akılların (sefih kimselerin) velilerine, geçimlerini kaim kıldıkları mallarını oklara teslim etmelerine müsaade etmiyor ve te'kid ile şöyle buyuruyor:Arapça metin
-"Allah'ın sizin kaim kıldığı mallarınızı düşük akıllılara (sefihlere) vermeyin."

Bu ayetin içeriğine bakarak, hac dönemini, haccı anlamayan Müslümanların hızlı hayatların da ne gibi izler bıraktığından gafil olan kimselerin emrine bırakmak doğru mudur?

Değerli okuyucuların, aynı mihver etrafında dönen müfessirlerin görüşlerini öğrenmeleri için, onların Arapça metin (insanlar için kıyam evi) cümlesi etrafında yaptıkları bazı açıklamaları kaydedeceğiz.

"Taberi" şöyle diyor: Allah Kabe ve Beyt-ül Haram-ı insanlar için (yaşantılarını) kaim etmek yeri yapmıştır.

Sonra şu sözünü ekliyor: Arapça metin

-"Kabe'yi, insanların dinlerine şiar yeri ve işlerinin menfaat sağlama alanı olarak karar kıldı."

"el-Menar'ın yazarı söz konusu ayetin tefsirinde şöyle diyor:

"Allah Kabe'yi insanların dini işlerini kaim tutmaları için karar kılmıştır. Öyleki o yer onların ahlakını düzenleyen ve nefislerini eğiten bir yerdir. Hem de dinimizin en büyük rüknü olan hac farızası yoluyla Hac manevi bir ibadettir. İktisadi ve sosyal yönleri de kapsamıştır. Sonra sözünü şöyle sürdürüyor:Arapça metin (caelallah...) cümlesinde yer alan Arapça metin

(caele) kelimesi, umumi olarak caali tekvini ve teşrinin her ikisini de kapsamaktadır. Bu da insanların dünyevi ve uhrevi her tür menfaat unsurlarını içine almaktadır.

3-HAC MEVSİMİNDE YAPILAN İHTAR İLANI

Siz her ne kadar Arapça metin (kendileri için birtakım yararlar için şahit olsunlar) cümlesi veya Arapça metin (insanlar için kıyam evi) cümlesinin genel anlamı kapsadığı hakkında şüphelenseniz dahi, fakat hac mevsiminde peygamberin temsilcisi tarafından yapılan ve yüzde yüz siyasi bir iş olan o amel hakkında kendiniz de kesinlikle şüpheye yer vermeyeceksiniz.

Zira Hz. Peygamber (s.a.a) hicretin dokuzuncu yılında, hac mevsiminde, Ali (a.s)'ı müşriklere ihtar duyurusunu ihtiva eden bir mektubu okumaya görevlendirdi. O dönemde Tövbe suresinin başlangıcından on altı ayet Peygamberin kalbine nazil oldu. O ayetlerin başlangıçları şöyledir:

Arapça metin

-(Bu), müşriklerden kendileriyle antlaşma imzaladıklarınıza Allah'tan ve Resulünden kesin bir uyarıdır.

-Bundan yer yüzünde (size tanınmış bir süre olarak) dört ay dolaşın. Ve bilin ki Allah'ı aciz bırakacak değilsiniz. Gerçekten Allah, küfre sapanları hor ve aşağılık kılıcıdır.

-Ve büyük Hac (Haccı Ekber) günü, Allah'tan ve Resulünden insanlara bir duyuru: Kesin olarak Allah, müşriklerden uzaktır, Onun Resülü de...Eğer tövbe ederseniz bu sizin için daha hayırlıdır: Yok eğer yüz çevirirseniz, bilin ki Allah'ı elbette aciz bırakacak değilsiniz. "Küfre sapanları acıklı bir azapla müjdele."

Emir'ül Mü'minin Hz. Ali (a.s) bu ayetleri okuduktan sonra, dört maddeyi ihtiva eden mektubu da bu tarz da okudu:

1-Putperestlerin Allah'ın evine girmeye hakları yoktur.

2-Çıplak bedenle tavaf etmek yasaktır.

3-Bundan böyle hac mevsimine hiçbir putperest iştirak edemeyecektir.

4-Peygamber ile saldırıda bulunmama yapıp ve yaptığı günden buyana antlaşmasına bağlı kalan kimselerin antlaşmalarına saygı vardır. Zamanı doluncaya kadar da, mal ve canları emniyet içerisinde.

Fakat Müslümanlar ile antlaşması bulunmayan veya amelen antlaşmayı ihlal eden müşriklere bu tarihten (zilhacce ayının onundan) itibaren, görevlerini İslam hükümetine aydınlatmaları için

dört ay mühlet verilmiştir. Ya her türlü şirk belirtilerinden vazgeçip, tek Allah'a tapan muvahhid topluma karışacaklardır yahut da savaşa hazır olacaklardır.

Bu amelden daha siyasi bir amel bulunabilir mi?

Zira, hac farizesinin tam ortasında, Müslüman ve müşrikler tavaf veya şeytanı taşlamakla uğraşırken, aniden Hz. Ali yüksek bir noktaya çıkıyor, antlaşmaların bir bölümünün lağvedildiğine değiniyor, yarımada müşriklerine ya şirki terk edip muvahhitlerin saflarına katılmayı ya da savaşa hazır olmayı, bu ikisinden birini kabul etmeleri için onlara dört ay zaman tanıdığını bildiriyor.

4-FAREZDEK'İN MESCİD'ÜL HARAMDA SÖYLEDİĞİ SİYASİ KASİDESİ

Hac merasimlerinin yapıldığı bir günde, Abdul Melikin oğlu Hüşşam da vardı. Kabe çok kalabalık bir şekilde tavaf ediliyordu. Hüşşam kaç kez Hacer-ül Esved'e dokunmak istedi. Fakat kalabalığın akışı ona fırsat vermedi. Böylece çaresizliğinden bir köşeye çekilip, kalabalığı seyretti.

Aniden gözü Hacer-ül Esved'e doğru adım adım ilerlemekte olan ince yapılı, güzel ve nur yüzlü birine takıldı. Halk ona saygı gösterip, Hacer'e dokunması için geri çekiliyorlardı. Abdül Melik'in oğlunun etrafını saran Şam halkı, kendisinden o şahsın kim

olduğunu sordular. Hişam imamı çok iyi tanımasına rağmen onu tanıtmaktan kaçındı. Yalan yere "tanımıyorum" dedi.

Bu esnada orada bulunan, hürriyet ve özgürlükten nasibini alan "Farezdek" namındaki şair, derhal birkaç şiir okudu. Şiirinde imam Seccad'ı güzel bir şekilde tanıttı.

Farezdek'in hararetli şiirinin birkaç beyti şöyledir:

Arapça metin

"Bu Betha toprağının, onun ayağının izlerini tanıdığı kimsedir - Kabe,Harem ve onun haricindekiler onu iyi tanıyorlar."

"Bu, Allah kullarının en hayırlısının oğludur- odur pak, muttaki, süslendirilen ve tanınan."

"Şayet onu tanımıyor isen, o Peygamberin kızı Fatimenin evladıdır. O Peygamber ki, ebediyen

nübüvvet kapısı onun vesilesiyle kapanmıştır."

"Çok yakındır ki, "Hecer-ül Esved" onun tarafından dokunulduğunda artık o tanıdık eli bırakmamış olsun."

Farezdek'in bu şiiri çok tesir etti. Hüşşam öfkeleni. Derhal tutuklama emri verdi. İmam onun vefadarlığını öğrendikten sonra onu teselli etti.

5-İSLAM HADİSLERİNDE HACCIN SİYASİ VE SOSYAL YÖNLERİ.

Buraya kadar yaptığımız tahkikat sonucu, ayetlerden ve Peygamber (s.a.a) yaptığı işlerin kaidesinden şöyle anlaşıldı: Hac, ibadi bir amel olmasıyla birlikte,bazen Peygamberin bizzat ayniyet kazandırdığı apaçık siyasi yönleri de vardır. Şimdi bazılarını nakledeceğimiz Peygamberin hadislerinde de yine bu yönleri işaret edilmiştir.

"et-Tac-ül Cami'i lil Usül" kitabında Peygamberden bu tertipte bir kısım sözler nakledilmiştir:

1-Cihatların en efdalı, kabul olunan haktır.

2-Hac ve umre herkesin cihadıdır. Ona kadın,erkek, güçlü ve güçsüz herkes ortak olur.

3-(Kadın için cihat var mıdır?) Evet kadın için "kital"ın söz konusu olmadığı cihat vardır. O da hac ve umreye iştirak etmesidir.

4-Üç sınıf topluluk Allah indinde sevilirler: Mücahit, hac ve umre için Allah'ın evini ziyarete edenler.

Bu hadislerde, "Hac" "herkesin cihadı" veya kadının cihadı olarak anlatılmıştır. Son hadiste de, mücahit ile Allah'ın kendilerini davet ettiği ziyaretçilerle birlikte "Allah'ın indinde sevilen topluluk" sınıfı içerisinde tanıtılmışlardır. Sözü edilen rivayetler de hac cihat olarak anlatıldığına göre, "cihat" isminin diğerine şamil olabilmesi için, bu ikisinin arasında bir tür benzerlik olması gerekir. Hacca cihat isminin verilmesinin nedenlerinden birisi de şudur:

-Hac, hedef ve nişane bakımından haccın aynısıdır. Bu ilahi farize, ibadet olmasıyla birlikte belirli bir yerde yapılan özel bir telaş (uğraşı)'dır da. Amelin cihadın planları Müslümanların birbirleriyle işbirliği etmelerinin şekli ve irtibat kurma araçlarının nasıl olacağı, bütünüyle bu merasimde planlanmaktadır.

6-HAC MERASİMİNDE PEYGAMBERİN SİYASİ SÖZLERİ

Mescid'ül Haramda Kabe evinin etrafında kalabalık bir topluluk oluşmuştu. Müslüman, müşrik dost ve düşman hepsi bir araya gelmişti. İslamın azameti ve Peygamberin yüceliğinin nuru mescidi kaplamıştı.

Böylesine kiritik bir anda, Peygamber (s.a.a) söze başladı. Başlangıcından bu yana takriben yirmi yıl geçen davetinin gerçek yüzünü halka açıkladı. O tarihi sözlerden bir bölümünü aşağıda okuyacaksınız:

A)-Ey insanlar, Allah İslamın nuru sayesinde, sizlerin arasından cahiliyyet döneminden kalma soyluluk böbürlenmeleri kaldırmıştır. Biliniz ki tümünüz Adem'den gelmiş ve Adem de topraktan yaratılmıştır. Bilmelisiniz ki insanların en iyisi, günah ve saygısızlıktan en fazla sakınanıdır.

B)-Araplık cüz'i zatınız değildir. Ancak (Arapça) konuşulan bir dildir. Vazifesini noksan yapanın kusurunu, soyla böbürlülük telafi etmez.

C)-Geçmişten günümüze kadar tüm insanlar, tarak dişleri gibidirler, ne Arab'ın Acem'e ve ne de kırmızının siyaha takva dışında üstünlüğü yoktur.

D)-Ben, cahiliyet dönemiyle ilgili tüm mal ve can davalarını ve tüm hayali büyüklenmeleri ayaklarım altına almış, onların tümünün iptal edildiğini ilan ediyorum.

E)-Müslüman Müslüman'ın kardeşidir. Ve tüm Müslümanlar kardeşirler. Yabancılar karşısında tek el hükmündedirler. Birinin kanı diğerinin kanının aynısıdır. Onların en küçükleri Müslümanlar tarafında taahhülle bulunabilir.

F)-Bu toplantıdan sonra geriye dönüş yapmayınız ki birbirinizi saptırıp,biri diğerinize malik olursunuz.

G)-Bu günün, bu ayın ve bu Beledin ihtiramlı olduğu gibi, sizlerin kanları ve sizlerin malları da sizlere ihtiramlı ve haramdır.

H)-Cahiliyet dönemindeki bütün kan davaları kaldırılmıştır. İlk affettiğim kanda, Haris oğlu Rabia'nın kanıdır.

I)-Tüm Müslümanlar diğer Müslümanların kardeşidirler, Müslümanlar kardeşirler. Kendi temiz isteği ile vermediği müddetçe, birinin malı diğerine helal değildir. Şu üç şeyi kalbinde bulunduran Müslüman hıyanette bulunmaz:

1 -Allah'a ihlas ile amel etmek.

2-Hak öncülerine yardım etmek.

3-Müslümanların toplantılarında hazır bulunmak.

7-MEKKE'NİN FETHİNDE YAPILAN SİYASİ ŞİARLAR

Mekke'nin fethinde Müslümanlar hac farizesini yerine getirmekle birlikte, müşriklerin şaşkın bakışları arasında aşağıda yazılan ve baştan sona tümüyle tevhit ve kahramanlık şiarı olan duayı okumakla görevlendirildiler.

Arapça metin

"Allah'tan başka ilah yoktur tektir ve emsalsizdir. Hükmetmek Ona aittir. Hamd da ona mahsustur. Öldüren de O dur diriltten de. Onun her şeye gücü yeter."

Allah'tan başka ilah yoktur. Tekin tekidir; vaadini yerine getirendir. Kuluna yardım etti. Bir araya toplanan güçleri dağıttı.

8-İŞARET VE KİNAYELİ ANLATIMLAR

Hz. Peygamber (s.a.a) haccın siyasi yönünü, izah ederken, o açıklamaları yeterli bulmadığından dolayı, zaman zaman Hac amelinin en küçüğünün dahi siyasi yönünün bulunduğu kinaye yoluyla işaret etmiştir. Nitekim müşrikler, "Medine'nin suyunun ve havasının kötü olması neticesi muhacirler ve Peygamberin yardımcıları güçsüzleşip zaafa uğradılar." diye yaydıkları sözlerini tekzip etmek için,

Peygamber (s.a.a) sefa ile merve arasında sa'y ederken,o özel noktada ve yol yürüyüşüne hız verdi. Bu bakımdan "ümre-i kaza"da, gerek sa'y yaparken ve gerekse tavaf ederken her ikisinin de hızlı ve koşar vaziyette sa'y tavaf etmelerini emretti. Bunu böyle emretmesindeki gayesi, müşriklere kendi güçlerini göstermekti.

Hz. Peygamber tavaf namazını kılarken, birinci rekatta tevhit (ihlas) suresini , ikinci rekatta ise kafirun suresini okudu. Bu iki surenin nasıl bir yönü bulunduğu ve tevhit dışı her türlü düşünceyi reddettiği ve yine küfür karargahlarından herhangi birine ilhak olmayı nasıl reddettikleri herkes

için malumdur.

Tarihte Müslümanların Hacer-ül Esved'e dokunurken şöyle dedikleri naklolunmuştur.

Arapça metin

9-MASUM İMAMLARIN SÖZLERİNDE GEÇEN HACCIN SİYASİ YÖNLERİ

1- İmam-ı Sadık (a.s) Haccın felsefesi teşriinin sırları hususunda şöyle buyuruyor:

Arapça metin

- "Birbirleriyle tanışmaları ve Allah Resulünün (s.a.a) eserlerinin (sünnetlerinin) bilinmesi ve unutulmaması için, Mekke toprağında doğudan batıya bir toplum meydana getirdi. Her topluluk şayet bölgelerinde cereyan eden sözlere dayansaydılar, yok olup giderlerdi ve yer yüzündeki beldeler viran olurdu. Ve yine ticaret işleri sonuç vermezdi, haberlerde milletin eline ulaşmazdı. İşte haccın felsefesi budur."

Bu sözden şu sonuca varıyoruz: Hac, ilmi, iktisadi ve siyasi yönü bulunan bir ibadettir. Hac, gerçekte dünya Müslümanları arasında zincirlemesine bir halkadır. Müslümanlar bu yolla dünyada cereyan eden olayları birbirlerine aktaracak, ashop,

tabiin ve dünyanın doğu-batısına dağılan alimler vasıtasıyla, Hz. Peygamber (s.a.a)'in sünnet ve esrelerini kesbedip öğreneceklerdir. Bununla birlikte her toplum kendi bölgelerinde yetişen ve üretilen mallarını orada halkın huzuruna arz edecek ve böylelikle de ticaret yolu açılıp, cinslerin mübadele şekli tanınmış olacaktır.

2- Yine İmam Sadık (a.s) şöyle buyuruyor:

Arapça metin

- Dünyanın hiçbir noktası sefa ile merve arasında sa'y edilen mahal kadar Allah katında sevimli değildir. Zira o mahalde kibirliler alçalıp kul oluşlarını sergiliyorlar.

3- Hac mevsiminde sahabe ve tabiinden salih kimselerin İslam ve Müslümanların lehine faydalandıklarını birçok özgürlük bu mevsimde tohumunun ekilip halkın zalim hükümdarlar ile mücadeleye davet edildiğini tarihten açık bir şekilde öğrenmekteyiz. Bu konuda Hüseyin İbn-i Ali (a.s)'ın Minadaki sözlerine bakmamız yeterli olur.

Hz. Hüseyin (a.s) Hac mevsiminde Haşimoğlu evlatlarını ve onların ileri gelenler ile kadınlarını

ve hatta ensardan kendini seven bir topluluğu Minada bir araya topladı. Öyle ki onun sözlerine kulak verecek bin kişiyi aşkın bir topluluk meydana geldi. Bu durumda Peygamberin (s.a.a) evladı sahabe ve evlatları baştan ayağa kulak vermeye hazır oldukları bir ortamda sözlerine şöyle başladı:

Arapça metin

- "Allah'a hamd, Onun Peygamberine selamdan sonra, ey millet biliniz ki şu asinin (Muaviye) bizim hakkımızda nasıl hareketler yaptığını nitekim duymuş, görmüşsünüzs ve sizlere intikal etmiştir. Ben sizlerden birkaç şey soracağım. Doğru söylüyorsam beni tastik ediniz, yalan söylüyorsam beni yalanlayınız.

Şimdi benim sözümü dinleyiniz ve duyduklarınızı içinizde gizleyiniz. Emin bildiğiniz ve itimat edeceğiniz kimseleri söyleyip onları bildiğinize (şer'i vazifeye) davet ediniz. Ben hak dininin yok olmasından korkuyorum. Her ne kadar kafirler istemeseler de Allah nurunu tamamlayıcıdır."

Sonra Hz. Hüseyin (a.s) Ehl-i Beyt hakkında nazil olan ayetlerden bir bölümünü okudu. Ve oraya toplananlara kendi bölgelerine döndüklerinde, itimat ettikleri kimselere sözlerini duyurmaları için yemin verdirdikten sonra kürsüden aşağı indi. Toplanan halk da dağılıp gitti.

Bu büyük ve azametli toplantıdan yararlanan yalnızca Hz. Hüseyin (a.s) olmamıştır. Hatta İslam hükümetinin güvencesi altında yaşamakta olan kitap ehli olanlar dahi zulme maruz kaldıkları taktirde hac mevsiminde davacı olup İslam hakiminden haklarını talep ediyorlardı. Bu durum böylesine bir sünnetin Müslümanlar arasında varolduğunun en iyi kanıtıdır.

Tarih şöyle diyor:

Amr b. As'ın Mısır da vali olduğu dönemlerde Kibtilerden birisi valinin oğlu ile bir yarışa girdi. Müsabakayı kazandı. Kibti'nin müsabakayı kazanması hem Amr b. As ve hem de oğlunu gücendirdi. Sonunda Amr b. As'ın oğlu tarafından vurularak yaralandı. Kibti hac merasimi döneminde hadiseyi o dönemin halifesine (ömer .b Hattab) iletti. Mağdur bir durum ile karşı karşıya geldiğini arz etti. Halife As'ın oğlunu huzuruna getirtti ve şu meşhur olan sözü söyledi:

Arapça metin

- "Annelerin hür olarak doğan insanları, ne zamandan beri kendinize köle yaptınız."

Böylece vurulan kisasını vurandan aldı.

Tarih, bu tür hadiseleri fazlasıyla nakletmiştir. Bu tür hadiseler, Haccın yalnızca ibadet mevsimi olmayıp diğer yönlerinin de bulunduğu kanıtıdır. Hac şikayetlerin söz konusu edildiği yer olduğuna göre, doğu-batı sömürgecilerinin şikayet edileceği bir yer niçin olmasın?

10-MUASIR DÜŞÜNCELERİN HACCIN HİKMETİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ

Biz şimdi bu konumuzu hac farizesi etrafında yapılan İslam araştırmacılarından bir kısmının görüşlerini nakletmekle sona erdireceğiz. Üç muasır yazarlardan üç görüş nakletmekle yetineceğiz. O yazarlardan biri "Suudi Arabistan "da bulunana Abdul Aziz Üniversitesi müsteşarlarındandır. Şimdi onun görüşlerinden bazı bölümlerini aktarıyoruz:

A- Ferid vecdi, "Dairetü'l Mearif-i İssami" kitabında hac maddesi bölümünde şöyle yazıyor: Haccın Müslümanlara teşri edilme hikmeti, bu kitapta açıklanacak kadar küçük bir şey değildir. Bu anda akla gelen şudur ki: Şayet bu merasimde İslam devletleri başkanları Müslüman halklar arsında İslami vahdet oluşturma yoluna gitseler, kesinlikle sonuca varmış bulunurlar.

Zira dünyanın çeşitli bölgelerinden on birlerce insanların bir tek bölgede bir araya toplanmaları ve bu bölgede onlara empaze edilen şeylere onların kalp ve gönüllerinin teveccüh etmesi, onlara söylenen şeylerin biraz olsun etkisi altında kalmalarına neden olur.

Bu nedenle de hepsi bölgelerine geri döndüklerinde ruh ve gönül bütünlüğü içerisinde dönmüş bulunurlar. Bu topluluğun misali, dünyanın her bölgesinden bir araya gelen kongrenin misaline benzer. Kongre sona erdikten sonrada üyeler dünyanın dört bir tarafına dağılıp kongrenin mesajını yaymaya koyulacaklardır. Bu büyük ve yüce kongrenin tesiri her ne olursa olsun, o bölgede toplanmak ve sonrada bölgelere dağılmakla aynı tesiri bırakmış olur.

B- Muasır yazarlarından Dr. Kirzavi "İslam da ibadet" kitabında şöyle yazıyor: Bu toplantıdan alınabilecek en büyük netice, Hac amelinin Müslümanların gaflet uykusundan ayılmaları için, en önemli faktör oluşudur. Bu nedenledir ki, bazı kukla devletler veya İslam memleketlerini istilaları altına alan işgalci yönetimler Müslümanların hac ziyaretine gelmelerine engel olmaktadır.

Zira çok iyi biliyorlar ki, şayet Müslümanlar arasında da bir hareket, başlamış olursa, o hareketin

önünü engelleyecek hiçbir güç bulunmayacaktır.

Yine aynı yazar "Dört mezhebe göre din ve hac" kitabında (sayfa 51'de) şöyle yazıyor: Hac tevhit bayrağı altında yaşayan Müslümanların birbirleriyle tanışmasının ve muhtelif cinsiyetlerin arasında kaynayıp kavuşmanın en büyük aracıdır. Zira o dönemde onların kalpler tek ve sözleri de bir olup, kendi durumlarını ıslah etmek ve toplumlarının eğriliklerini düzeltmek için kıyam edeceklerdir.

- "Melik Abdul aziz" Üniversitesi müsteşarlarından Dr. "Muhammet mübarek" şöyle yazıyor: "Hac, tüm Müslümanların tek satıhta Allah'a ibadet etmek için bir araya toplandıkları evrensel bir kongredir. Fakat şu halisane ibadet onların yaşayışlarından ayrı değildir, ancak onların hayatları ile özel bir bağlantısı bulunmaktadır."

Kur-an bu hususta şöyle diyor:

Arapça metin

"Kendileri için bir takım yararlara şahit olsunlar, ve kendilerine rızık olarak verdiği (kurbanlık) hayvanlar üzerinde belli günlerde Allah'ın adını ansınlar."

"Birtakım yararlara şahit olsunlar" sözünden maksat, Müslümanların tüm yönlü menfaat ve maslahatlarını ihtiva eden genel bir anlamdan başka bir şey değildir.

Buraya kadar yazılan yazılardan şöyle bir sonuç çıkarabiliriz:

Sünnet kitaplarının, geçmişteki Müslümanların siyreti ve muasır düşünür ve yazarlarımızın görüşleri, şayet bizlere haccın öylesine bir mevki ve konumunun bulunduğu dair rehberlik ediyorlarsa, öyleyse biz niçin ondan yararlanmaktan ihmalkar olalım?

Şayet hac gönüllerin kaynaşmasına, sözlerin bir olmasına ve Müslümanlar arasında tek hattın oluşmasına vesile oluyorsa, biz niçin bu yolla Müslümanların tükenmez güçlerini ve İslamın kudretini Filistin ve Afganistan gibi İslami beldeleri işgal eden mütecaviz güçlerin aleyhine seferler etmeyelim? Şayet haccın iktisadi, kültürel ve ilmi yönü bulunuyorsa, biz Müslümanlar niçin hac mevsimlerimizde sıkıntılı iktisadi durumlarımız ve kötü ortamımız için çareler aramayalım ve çözümler bulmayalım